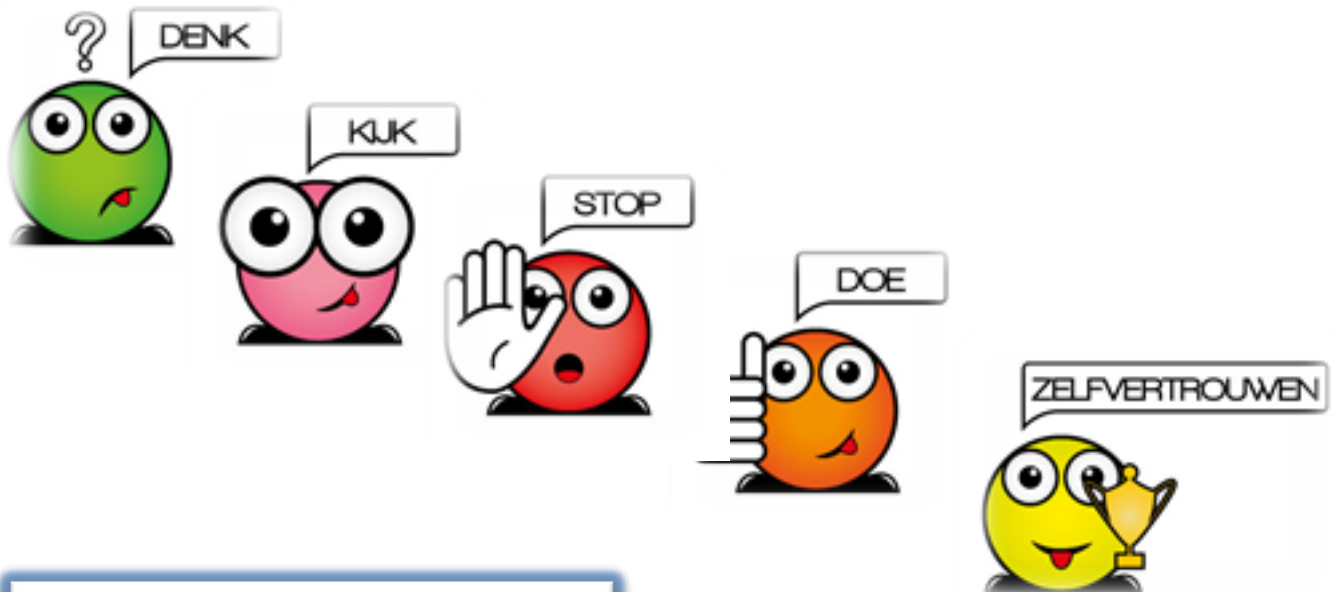


# Huiswerk en studievaardigheden



**ALS IK ZIN HEB  
IN HUISWERK  
KRUIP IK STIL  
IN EEN HOEKJE  
EN WACHT TOT  
DIT NARE GEVOEL  
WEER WEG IS**

*Loesje*

**JAMMER DAT  
SCHOOLTijd  
ALLEEN MAAR  
ACHTERAF  
DE LEUKSTE TIJD  
VAN JE LEVEN IS**

*Loesje*

# Inhoudsopgave

Nederlands.....	1
Engels.....	3
Duits .....	4
Frans.....	5
Klassieke talen: Latijn en Grieks .....	6
Geschiedenis .....	7
Aardrijkskunde .....	8
Wiskunde.....	9
Natuurkunde.....	10
Scheikunde.....	11
Biologie.....	12
Beeldende Vorming.....	13
Levensbeschouwelijke vorming .....	14
Muziek .....	15
O&O.....	16
Lichamelijke Opvoeding .....	17
Bijlage Duits .....	19
Bijlage Frans.....	21

# Nederlands

## Werkwijze

Voor het vak Nederlands wordt op een aantal manieren de kennis getoetst van verschillende onderdelen. Voor de toetsing van de onderdelen spelling, grammatica en woordenschat vindt vijf à zes keer per jaar een SO plaats, dat de kennis per hoofdstuk test. Daarnaast wordt er drie à vier keer per jaar een proefwerk leesvaardigheid en een proefwerk grammatica gegeven, om een goed overzicht van de beheersing van de betreffende onderdelen te krijgen. Deze verschillende manieren van toetsing brengt een aantal manieren van leren met zich mee.

## Meenemen naar de les

**Boek:** Talent  
**Schrift:** lijntjesschrift A4 of A5  
**Extra:** differentiatiewerkboek.

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
<b>Maakwerk:</b>	Lees eerst de bijbehorende leerteksten en begin dan met het beantwoorden van de vragen.
<b>SO grammatica:</b>	Het onderdeel grammatica bestaat uit de toetsing van twee onderdelen: woordsoortbenoeming en zinsontleding. Voor zowel de SO's grammatica als de proefwerken, geldt dat de leerling zich eerst de regels en trucjes voor het benoemen van woorden en het ontleden van zinnen eigen moet maken, door deze uit het hoofd te leren. Daarbij komt ook het stukje oefenen kijken.
<b>SO spelling:</b>	Het onderdeel spelling bestaat uit de toetsing van de schrijfwijze van werkwoorden en niet-werkwoorden. De leerling bereidt zich op dit onderdeel het best voor door de regels betreffende een bepaalde schrijfwijze uit het hoofd te leren, maar ook door veel mee te trainen. Door het veelvuldig hanteren van de spellingregels wordt het gebruik ervan een routine.
<b>Proefwerk leesvaardigheid:</b>	Het is zeer belangrijk dat de leerling veel oefent met lezen, door zichzelf bij verschillende tekstsoorten vragen te stellen als: "Wat is het doel van de schrijver?", "Wat is het onderwerp van de tekst?", "Wat is de bron van de tekst?" en "Herken ik belangrijke woorden?". Bij het onderdeel leesvaardigheid is het voor de leerling van belang om in volzinnen antwoord te geven op de leesvragen, om op die manier een zo volledig en sluitend mogelijk antwoord te formuleren. Bij het maken van andere opdrachten bij het vak Nederlands kan de leerling hiermee oefenen. De leeskaart en de vier leesstrategieën bieden hulp.

<b>SO woordenschat:</b>	Bij het onderdeel woordenschat wordt de kennis van de leerlingen getest op het gebied van de beheersing van een groot aantal woorden behorend tot de Nederlandse taal. Hierbij is het van belang dat de leerlingen zowel weten hoe je een woord/gezegde/uitdrukking/spreekwoord schrijft, als wat de betekenis ervan is. Om de woorden te kunnen leren, kan de leerling kaartjes maken met op de voorkant het (spreek-)woord, het gezegde of de uitdrukking en op de achterkant de betekenis. De leerling kan zichzelf hiermee overhoren of kan een ouder vragen om hem/haar hiermee te helpen.
-------------------------	---

#### **Tips**

**Grammatica/spelling:** [www.cambiumned.nl](http://www.cambiumned.nl), [www.jufmelis.nl](http://www.jufmelis.nl), [www.passito.be](http://www.passito.be),  
klas één: Talent ePack via ELO

**Woordenschat:** [www.wrts.nl](http://www.wrts.nl) en [www.woordjesleren.nl](http://www.woordjesleren.nl)

# Engels

## Werkwijze

Leerlingen hebben altijd een tekstboek, een werkboek en een schrift bij zich. Er wordt een variatie aan werkvormen aangeboden waarbij alle vaardigheden geoefend worden. Een goede woordenschat en kennis van de grammatica is essentieel, omdat deze het fundament van de taal zijn.

## Meenemen naar de les

1. tekstboek
2. werkboek A (en later werkboek B)
3. een schrift
4. op aanwijzing van de vakdocent een mapje of een leesboek.

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
1. leren van vocabulaire	1. woorden meermalen leren/herhalen en altijd <b>opschrijven!</b> (Laat je) overhoren en schrijf de woorden dan ook op (niet alleen opnoemen)..
2. leren van grammatica regels	2. regels leren en opdrachten nog een keer oefenen
3. Stones (zinnen) kunnen gebruiken en reproduceren	3. opdrachten die in de les zijn gemaakt, nog een keer maken. Stones kunnen vertalen.
4. diverse andere opdrachten, zoals schrijf- en leesopdrachten	4. strategieën worden tijdens de les besproken.

## Tips

Als je moeite hebt met Engels, lees dan makkelijke Engelse boekjes. Hierdoor wordt de woordenschat vergroot en worden grammaticale structuren makkelijker eigen gemaakt.

Houd het leerwerk bij en oefen regelmatig.

Je kan op diverse websites oefenen met grammatica, leesopdrachten, kijkopdrachten e.d. Een aantal websites:

1. [www.anglia.nl](http://www.anglia.nl)
2. [http://www.englisch-hilfen.de/en/exercises\\_list/alle\\_grammar.htm](http://www.englisch-hilfen.de/en/exercises_list/alle_grammar.htm)
3. [www.digischool.nl](http://www.digischool.nl)
4. <http://www.ego4u.com/>
5. <http://www.bbc.co.uk/newsround>

# Duits

## Werkwijze

Tijdens de lessen Duits komen de verschillende vaardigheden (luisteren, lezen, spreken, schrijven) en de grammatica in een afwisselend programma aan bod. De leerling begint daarbij altijd in het *Arbeitsbuch* en daar staan bij de opdrachten verwijzingen naar het *Textbuch*. In het *Arbeitsbuch* staat aan het eind van ieder hoofdstuk een *Lernliste* (een lijst met de te leren woordjes) en de *Redemittel* (zinnestelsels). In het *Textbuch* zijn de grammatica en de *Redemittel* opgenomen. Voordat er een proefwerk gemaakt wordt, maken de leerlingen altijd een diagnostische toets in het AB, de zgn. *Zum Schluß*. Zo weet de leerling welk onderdeel hij/zij van het desbetreffende hoofdstuk wel of nog niet voldoende beheerst. *Landeskunde* is ook een onderdeel van de methode, maar hieraan wordt ook door de docent extra aandacht aan besteed (krant, nieuws- en jeugdjournaaluitzendingen). Zo wordt niet alleen de Duitse taal, maar ook de cultuur onderwezen.

Via de elektronische leeromgeving van Magister kunnen de leerlingen alle oefeningen ook digitaal maken en direct na laten kijken.

## Meenemen naar de les

Er wordt gebruikt gemaakt van de methode *Neue Kontakte*. Deze methode bestaat uit een *Arbeitsbuch* (A en B) en een *Textbuch*. Naast deze twee boeken zal de leerling ook altijd een schrift mee moeten nemen. Dit is voor het maken van aantekeningen en het opschrijven van de antwoorden.

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
<ul style="list-style-type: none"><li>De leerstof van een hoofdstuk wordt in delen door de docent opgegeven.</li><li>Het maakwerk wordt aan het eind van de les door de docent opgegeven.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Leren d.m.v. opschrijven, laten overhoren, WRTS, kaartjes maken.</li><li>De opdrachten moeten voor de volgende les gemaakt zijn, zodat deze besproken kunnen worden.</li></ul>

## Tips

- Op de site [www.dirkvanwingerden.nl](http://www.dirkvanwingerden.nl) kunnen de leerlingen vrij eenvoudig de *Redemittel* met Nederlandse vertaling downloaden.
- Het is handig om de *Redemittel* uit te printen en de *Lernliste* te kopiëren. Met deze papieren versie kan de leerling makkelijker leren door bijv. lastige woordjes, lidwoorden, naamvallen, werkwoordsvervoegingen met een bepaalde kleur te markeren.
- Zowel de *Redemittel* als de *Lernliste* kunnen op de computer in het woordjesoverhoorprogramma WRTS gezet worden.
- Het is goed om het huiswerk te laten overhoren en niet alleen mondeling maar ook schriftelijk te antwoorden.

Bijlage: Vaardigheden bij het vak Duits: een uitgebreide uitleg      Pag. 16

# Frans

## Werkwijze

De methode Grandes Lignes heeft een werkboek en een tekstboek. De teksten, grammatica, Phrases-clés zijn te vinden in het tekstboek. De leerling volgt de opdrachten en instructies vanuit het werkboek.

## Meenemen naar de les

Tekstboek, werkboek, schrift/map

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
Leer- en maakwerk, soms een presentatie, filmpje e.d.	Zie tips en bijlage

## Tips

Alle tips over het leren van de grammatica en de phrases-clés [spreekvaardigheid] kun je vinden achterin het tekstboek. Hier vind je ook een woordenlijst f-n, n-f op alfabetische volgorde.

Bijlage: Het leren van de vocabulaire/woordjes pag. 22

# Klassieke talen: Latijn en Grieks

## Werkwijze

De lessen Latijn en Grieks zijn een combinatie van taal en cultuur. Er worden tekstjes vertaald, woordjes geleerd en grammaticale oefeningen gemaakt. Daarnaast worden er veel onderwerpen behandeld, die met de Romeinse en Griekse cultuur te maken hebben. Er wordt in de les gebruik gemaakt van een studiewijzer, zodat je precies weet wat er per week gedaan moet worden.

Het herhalen van de stof speelt bij de lessen een belangrijke rol. Het leren en herhalen van woorden en grammatica zal uiteindelijk leiden tot het zelfstandig vertalen van een Latijnse/Griekse tekst.

## Meenemen naar de les

- Tekstboek
- Werkboek
- Schrift
- Studiewijzer

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
<ul style="list-style-type: none"><li>- Leren: woorden</li><li>- Leren: grammatica.</li><li>- Leren: een tekst.</li><li>- Maken: oefeningen en vertaaltekstjes.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- In kleine hoeveelheden leren en daarna veel herhalen. Liever 3x10 min. zeer geconcentreerd leren dan 1 x 30 min. ongeconcentreerd.</li><li>- Wanneer je in de les goed aan de stof uit je studiewijzer werkt, dan is je huiswerk veel minder.</li></ul>

## Tips

- Woorden en grammatica goed bijhouden.
- Plan goed
- Werk regelmatig
- Gebruik eventueel digitale middelen bij het leren (vraag de docent om advies).



# Geschiedenis

## Werkwijze

Tijdens de lessen proberen we verleden en heden waar mogelijk aan elkaar te koppelen. Hierbij maken we gebruik van een leerboek, werkboek en werkwijzer en digitaal materiaal.

In de werkwijzer beschrijven we wat we in een hoofdstuk gaan bespreken en hoe we dat gaan doen. Leerlingen kunnen dus hun werk inplannen aan de hand van deze werkwijzer. In het werkboek wordt er verwezen naar het leerboek en zo kunnen ze antwoorden vinden. Ook wordt er geoefend met vakvaardigheden als oorzaak en gevolg. Het werkboek is als het ware een leidraad door het leerboek.

## Meenemen naar de les

Bij geschiedenis maken we gebruik van:

-Leerboek, -Werkboek, - Multomap, - Rode pen.

In de multomap komen de werkwijzers, die 4-punts geperforeerd worden aangeleverd.

Als er tabbladen gebruikt worden, is dit ook handig voor het apart houden van je aantekeningen en het maakwerk.

Het is handig en overzichtelijk als alles in de multomap zit. Dan is de kans om iets te vergeten klein.

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
Maakwerk	Volg de instructie in de werkwijzer en het werkboek. Stel bij het zelf nakijken van opdrachten vragen als je het antwoord of de vraag nog niet begrijpt.
Leerwerk	Leer niet alleen direct voor een proefwerk. Je onthoudt iets beter als je het al eens eerder hebt geleerd! Leer ook de aantekeningen. Ze helpen je bij beter begrijpen van de tekst en geven er vaak ook een aanvulling op.
Werkstuk	In geval van groepswerk maak goede afspraken en controleer elkaar. Volg de opdracht zorgvuldig.

## Tips

Begrippen vaak herhalen = leren..

Let op de dikgedrukte begrippen, kopjes en afbeeldingen en stel jezelf vragen hierover. Herhaal de vaardigheden regelmatig uit het werkboek en oefen vooral ook met de opdrachten die je verbeterd hebt.

Maak een samenvatting van de tekst door de kern er uit te halen. Schrijf in korte zinnen en steekwoorden het belangrijkste op en breng zaken met elkaar in verband door b.v. met pijltjes te werken. Gebruik ook je aantekeningen.

Leer ook de video opdrachten. Hierover krijg je een aantal letterlijke vragen.

# Aardrijkskunde

## Aardrijkskunde

<b>Werkwijze</b>
Bij aardrijkskunde werken we met de Geo. Dit is een overzichtelijk boek met veel afbeeldingen ter ondersteuning. De methode bestaat uit een leerboek met werkboeken A en B per leerjaar en een basisboek voor de hele onderbouwperiode. In de lessen maken we gebruik van de atlas en multimediateken. De leerlingen kunnen via ELO, opdrachten en bronnen, hun leerlingaccount aanmaken om in de site van de Geo te kunnen werken. Bijvoorbeeld de proeftoetsen ter voorbereiding op een toets.
<b>Meenemen naar de les</b>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Lesboek</li><li>• Werkboek</li><li>• Aantekeningenschrift</li><li>• Schrijfgerei (inclusief kleurpotloden)</li><li>• In lokaal 214 zijn er Basisboeksets voor de brugklassen en er zijn ook enkele exemplaren in de mediatheek</li></ul>

<b>Huiswerk</b>	
<b>Soort huiswerk</b>	<b>Aanpak</b>
Bij aardrijkskunde hebben we <b>maak- en leerwerk</b> . Ook krijgen de leerlingen verdiepende opdrachten. Behalve de reguliere toetsen (so's en proefwerken) hebben we na elk hoofdstuk een begrippen so.	<b>Maakwerk:</b> de opdrachten staan in het werkboek. Deze kunnen de leerlingen beantwoorden met behulp van bronnen uit het les- en basisboek, en de Grote Bosatlas. Nakijken is heel belangrijk! <b>Leerwerk:</b> Teksten goed doorlezen, samenvatting maken en je laten overhoren. (gebruik alle drie de boeken)

<b>Tips</b>
Samenvatten: Bekijk het gedeelte "wat moet je leren"? te vinden aan het einde van elke paragraaf in het werkboek. Belangrijk is dat eerst de tekst in het lesboek goed gelezen wordt. Het boek werkt puntsgewijs. Voor iedere nieuwe alinea staat een driehoekje, rondje of vierkantje. <ul style="list-style-type: none"><li>• Driehoekje : hier staan de belangrijkste zaken.</li><li>• Rondje : bijzaken en extra uitleg.</li><li>• Vierkantje: voorbeelden.</li></ul> Als je gaat samenvatten is het belangrijk dat je hier gebruik van maakt. Maak een begrippenlijstje. Nog een tip: kijk het journaal of lees de krant voor actualiteiten.

# Wiskunde

## Werkwijze

In het wiskundeboek zijn heel veel opgaven. Niet alle opgaven worden gemaakt. Er zijn standaardopgaven die alle leerlingen maken, extra oefenopgaven voor de leerlingen die dat nodig hebben en verdiepingsopgaven voor leerlingen die extra uitdaging willen.

### Bij het maken van huiswerk:

- Zeer goed de theoriestukken lezen.
- Voorbeelden in de theoriestukken gebruiken bij het maken van de sommen.
- Maak de sommen onder elkaar.
- Zet een rode cirkel om het nummer van de opgave die je moeilijk vindt.

## Meenemen naar de les

wiskundeboek, schrift of multomap met 1cm-ruitjes, werkbladen, pen (blauw en rood), vulpotlood 0,5 mm, enkele kleurpotloden, geodriehoek, gum, passer, puntenslijper

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
maakwerk	- zie hierboven
leerwerk	- theorieblokken leren en laten overhoren - formules leren en laten overhoren
oefenwerk	- opgaven die moeilijk waren oefenen - extra oefenen

## Tips

Als het huiswerk besproken wordt:

- aantekeningen maken
- fouten met een rode pen verbeteren (geen tipp-ex gebruiken)
- zet een rode cirkel om de fout gemaakte opgave

Nadat het huiswerk besproken is:

- Onderzoek bij de fout gemaakte opgave of je begrijpt wat je verkeerd gedaan hebt.
- Sommen, die niet besproken zijn, nakijken met het uitwerkingenboek.
- Sommen die je "slecht" gemaakt hebt, opnieuw maken.

Wiskunde leer je door te oefenen, te oefenen en nog eens te oefenen. En als je klaar bent met oefenen, ga je oefenen.

Om goede cijfers te halen, moet je ervoor zorgen bij te blijven met je huiswerk.

Je bent niet de enige die fouten maakt. Ook wiskundedocenten en schrijvers van wiskundeboeken maken wel eens een foutje. Bedenk dat het niet erg is om fouten te maken. Je kan er een hoop van leren.

# Natuurkunde

## Werkwijze

Bij een toets wordt niet alleen gemeten hoe goed jij de stof snapt, maar vooral hoe handig jij jezelf hebt gemaakt in het vinden van oplossingen van natuurkundeopgaven. De enige manier om natuurkunde echt in je vingers te krijgen, is je vingers gebruiken om de oplosstappen die je (helemaal zelf!) bedacht hebt, goed en overzichtelijk op te schrijven.

Voor een eindantwoord alleen krijg je geen punten. De punten krijg je voor je denk- en rekenstappen.

Schrijf je aanpak zó op dat die te volgen is. Onduidelijke stukken oplossing worden fout gerekend.

Schrijf steeds het opgavenummer duidelijk voor de kantlijn.

Schrijf met pen (niet met rood!), teken met potlood.

## Meenemen naar de les

- Groot schrift met cm-vierkanten
- Pen (blauw of zwart)
- (Vul)potlood
- Kleurtjes
- Gum
- Geodriehoek
- Passer
- Rekenmachine

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
Maakwerk en leerwerk	<ul style="list-style-type: none"><li>• Leer de theorie uit boek en samenvatting erg goed. Je krijgt theorievragen!</li><li>• Maak de opgaven zo goed mogelijk. Dwing je hersenen om zelf de stappen te bedenken.</li><li>• Reken- en denkstappen opschrijven!</li><li>• Kijk je oplossingen streng na.</li><li>• Stel je vragen op tijd.</li><li>• Maak de opgaven die je fout had of niet goed kon, nog een keer en eventueel nog een keer, totdat je ze helemaal zelfstandig goed kunt maken.</li></ul>

## Tips

In de lessen wordt erg veel verklapt over de toets. Goed meedoen dus en geen les missen!

# Scheikunde

## Werkwijze

Er wordt gewerkt met de methode Chemie 6<sup>de</sup> editie. Elk hoofdstuk heeft een thema waar omheen theorie is opgebouwd. De proeven (demonstraties en leerling-proeven) zijn ter verduidelijking van de theorie.

Er wordt tijdens de vaklessen veel aandacht besteed, hoe je standaardproblemen binnen de scheikunde moet aanpakken.

## Meenemen naar de les

- Schrijfgerei
- lijntjesschrift
- rekenmachine

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
Maakwerk en leerwerk	Maak de opgaven want door opgaven te oefenen kom je er achter of je het snapt

## Tips

Veel oefenen (alleen door opgaven te oefenen kom je er achter of je het snapt)  
Durf vragen te stellen  
Maak aantekening tijdens de les  
Begin ruim op tijd met leren  
Netjes werken

# Biologie

## Werkwijze

We gebruiken in de brugklassen de methode **Nectar** van Noordhoff uitgevers, in de iPadklas de digitale versie, in de andere klassen de papieren versie. Bij het leerboek horen twee werkboeken. Jullie mogen bij het vak biologie in de werkboeken schrijven. In het **leerboek** wordt de theorie uitgelegd. Aan het eind van iedere paragraaf staat een samenvatting. Er staan ook toepassingen in het boek van het vak biologie in de praktijk van b.v. een dokter. Aan het eind van de hoofdstukken staat verrijkingstof. In het **werkboek** maken jullie opdrachten en vragen. De antwoorden kijk je na met een set antwoordenboekjes die in het biologielokaal aanwezig zijn. Op de **computer** doen jullie opdrachten over het menselijk lichaam, maak je oefenvragen en werk je aan opdrachten en presentaties. In de biologielessen worden ook **practica** gedaan, waarin jullie (onderdelen van) levende wezens bekijken en tekenen, en waarin je experimenten uitvoert.

## Meenemen naar de les

Leerboek en het juiste deel (A/B) van het werkboek, schrift voor aantekeningen, pen, potlood, geodriehoek of liniaal, rekenmachine, gum.

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
Voor de volgende les: leren	Samenvatting of schema maken, zorgen dat je goed weet wat de trefwoorden inhouden en wat het verband tussen die woorden is De theorie en de opdracht goed lezen voor je gaat invullen; eerst nadenken, dan schrijven Ruim tevoren beginnen met de stof door te nemen, samenvatten, schema's maken, oefenen met vragen maken, b.v. via internet
Voor de volgende les: maken	
Voor een toets	

## Tips

Wees kritisch bij het nakijken van je antwoorden, neem niet zomaar iets uit een antwoordenboekje over, maar zorg dat je eerst snapt wat er niet goed was aan je eigen antwoord.  
Vraag wat je niet begrijpt! Met alleen maar dingen uit je hoofd leren kom je er niet. (Maar sommige dingen moet je natuurlijk wel gewoon weten.)

# Beeldende Vorming

## Werkwijze

Er is geen boek.  
Naast het maken van werkstukken houden de leerlingen een cultuurdossier bij.  
Er wordt aan het begin van de brugklas een tekendoos met inhoud en een stevige multomap aangeleverd.

## Meenemen naar de les

Er hoeft niet standaard iets mee genomen te worden, de eigen tekenspullen en de map blijven op school.  
Incidenteel nemen de leerlingen wat materiaal/eigen spullen mee als aanvulling op het op school aanwezige materiaal.

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
Begrippen leren.  Beeldmateriaal verzamelen.	De leerlingen moeten de begrippen kennen en kunnen vertellen hoe deze een rol spelen in hun eigen werk en dat van anderen. De leerlingen moet beeldmateriaal verzamelen bij de verschillende opdrachten. Afbeeldingen van internet moeten soms worden uitgeprint. Het printen kan ook op school. Een deel van het beeldmateriaal bestaat uit zelfgemaakte foto's. Een foto van de door hen zelfgemaakte werkstukken maakt daar ook deel van uit.

## Tips

Het verdient aanbeveling om naast de papieren map ook een digitaal kunst- en cultuurdossier bij te houden.

# Levensbeschouwelijke vorming

## Werkwijze

Naast het boek maken we gebruik van een werkwijzer.

Verder maken de leerlingen een levensvisieboek.  
Uitleg over het levensvisieboek en de eisen die hieraan worden gesteld staan in de werkwijzer.

## Meenemen naar de les

Elke les hebben de leerlingen hun boek, een schrift en de werkwijzer bij zich.

## Huiswerk

### Soort huiswerk

Het huiswerk zal meestal opgegeven worden aan de hand van de lessen in de werkwijzer.  
Bijvoorbeeld: les 3 moet nu af zijn.

### Aanpak

Het werk voor het levensvisieboek hoeft niet steeds uitgeprint en meegenomen worden.

Een paar keer per jaar zal gevraagd worden het mee te nemen, zodat het beoordeeld kan worden.

Dit wordt van tevoren duidelijk meegedeeld en zal ook in Magister komen te staan.

Het is wel belangrijk dit huiswerk trouw bij te houden.

## Tips

Het is vooral belangrijk het boek goed te lezen.  
De opdrachten/vragen helpen om de stof uit het boek ook te begrijpen.



# Muziek

## Werkwijze

Bij muziek gebruiken we de methode “Intro”. Zingen en spelen is het uitgangspunt om de theorie jezelf eigen te maken.

## Meenemen naar de les

- Boek “Intro”
- Aantekenschrift (met notenbalken)
- Eventueel een blad met voorgedrukte notenbalken indien deze niet in het aantekenschrift staan

## Huiswerk

Soort huiswerk	Aanpak
<ul style="list-style-type: none"><li>• Leerwerk (begrippen) achter in het hoofdstuk</li><li>• Zang- en speelopdrachten</li><li>• Gehoortraining</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Het leren van de begrippen door de betekenis uit het hoofd te leren (memoriseren)</li><li>• Toepassen bij de zang- en speelopdrachten</li><li>• Via Magister, ELO, Bronnen, Muziek kun je o.a. de luisterfragmenten opnieuw beluisteren en jezelf overhoren.</li></ul>

## Tips

Op de internetsite staan een aantal internetlinks om basisvaardigheden te oefenen;

[www.digischool.nl/muziek](http://www.digischool.nl/muziek)

<http://www.kshmuziek.nl/notentrainer.html>

[www.popschoolmaastricht.nl](http://www.popschoolmaastricht.nl)

[www.artezmusictools.nl](http://www.artezmusictools.nl)

<http://grotesmurf.madscience.nl/music/>

# O&O

## Werkwijze

Leerlingen werken in een groep (4-6 lln) aan een opdracht uit het bedrijfsleven. Ze werken in de rol van een bij het project passend beta-technisch beroep en leggen aan het eind van het project verantwoording af aan de opdrachtgever. De docent begeleidt de leerlingen tijdens de O&O uren als vertegenwoordiger van de opdrachtgever, maar tevens als coach van het proces.

## Meenemen naar de les

Indien beschikbaar de iPad, verder n.v.t.

## Huiswerk

### Soort huiswerk

Wekelijks een beoordelingsblad invullen (“tips en tops”) in Google-drive. Het betreft een zelfevaluatieblad van de leerling en een evaluatieblad over de groep. In principe wordt dit al tijdens de O&O les ingevuld, maar als dat niet gebeurd is, is bijwerken thuis verplicht.

Verder in principe geen huiswerk.

### Aanpak

## Tips

# Lichamelijke Opvoeding

## Werkwijze

Tijdens de lessen LO worden er verschillende sportieve activiteiten aangeboden. Wij proberen te zorgen voor een zo breed mogelijk en gevarieerd aanbod. Tijdens de sporttalentklassen vindt er ook verdieping plaats. In 4 HAVO kun je BSM (Bewegen, Sport en Maatschappij) kiezen als examenvak. Naast het bewegen staat samenwerken, elkaar helpen en reflecteren op eigen vaardigheid, centraal.

## Meenemen naar de les

Tijdens de les draag je sportkleding (korte broek, shirtje met hoge hals en mouwen en sportschoenen). Lang haar zit in een staart en sieraden zijn af. Je mag zelf weten of je gebruik wilt maken van de doucheruimtes na de les.

## Huiswerk

### Soort huiswerk

Een enkele keer kan het voorkomen dat een leerling tips krijgt om thuis het één en ander te oefenen.

Bijv. wanneer een klas bezig is met de handstand en de armen blijven krom, kan deze leerling als huiswerk opdracht krijgen om thuis in opdrukstand te gaan staan voor 10 sec en dit 3x te herhalen.

In de bovenbouw krijgen de leerlingen een opdracht om een inleiding voor te bereiden die zij tijdens het jaar aan de klas moeten geven.

Ook kan er een opdracht zijn om spelregels op te zoeken, een wedstrijdschema te maken, etc.

Verder komt huiswerk niet echt vaak voor bij LO.

Bij het missen van te veel lessen kan er een vervangende opdracht gegeven worden in de vorm van een schrijfofdracht.

### Aanpak

Er wordt van iedereen verwacht elke les aanwezig te zijn en actief deel te nemen aan de lessen.

Blessures meld je vóór de les bij de docent met een "verzuimbrief" met handtekening van ouders/verzorgers. Bij (veel) blessures is het mogelijk om andere taken te vervullen (scheidsrechter, coach, score bijhouden) Zo blijf je betrokken bij de klas.

Belangrijk is een positieve instelling in de les.

D.w.z.:

Actief meedoen! (ook al ben je niet zo motorisch begaafd)

## Tips

Toon veel inzet en betrokkenheid tijdens de lessen.

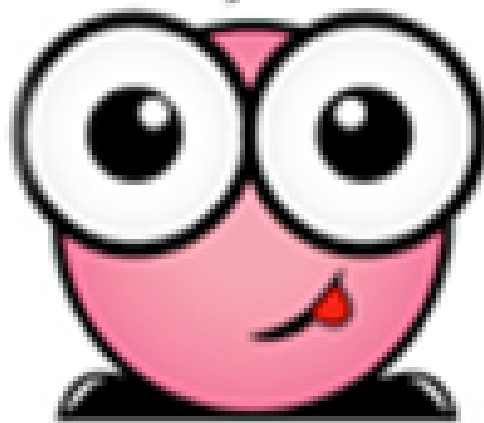
Gym is een teamsport.

Houd je aan de regels van Fairplay.

Houdt rekening met de andere leerlingen in de gymzaal.

We moeten er samen voor zorgen dat iedereen een leuke les heeft.

**BIJLAGEN**

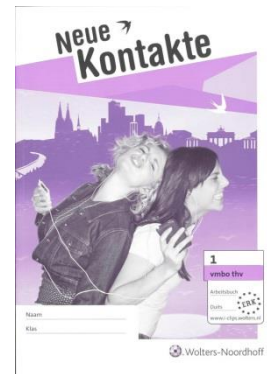


# Bijlage Duits

## ‘Vaardigheden bij het vak Duits’

Voor het vak Duits hebben de leerlingen een tekstboek, waarin de grammatica en de Redemittel staan. En een werkboek waarin de te leren woordjes staan in de Lernliste.

De grammatica, de Redemittel en de woordjes worden d.m.v. de oefeningen in het boek door de leerlingen verwerkt, maar het inslijpen van deze leerstof moet ook thuis gebeuren.



### De grammatica

Staat in het tekstboek altijd bij de letters C en I

Deze wordt door de docent in de les besproken, uitgelegd en zo nodig maken de leerlingen hiervan aantekeningen in hun schrift. In klas twee is het de bedoeling dat de leerlingen deze grammatica kennen en kunnen gebruiken. Het leren ervan doen zij door de aangeboden stof een paar keer aandachtig door te lezen. Daarna moeten zij proberen de leerstof (in eigen woorden) te herhalen (en/of op te schrijven) en te controleren of zij de stof kennen. Door op de site van het boek (via de ELO in Magister) of in het werkboek zelf nog eens een oefening te maken (waarbij de antwoorden natuurlijk afgedekt worden) kunnen zij nagaan of de stof beheerst wordt.

### De Redemittel

Staan in het tekstboek altijd bij de letters D en J en achterin bij de Lernliste in het werkboek

Deze zinnestelsels in het Duits geven de leerlingen de mogelijkheid om op een eenvoudige manier een kort gesprek in het Duits te voeren.

De leerlingen moeten op de vragen in het Duits een antwoord kunnen geven en kunnen verzinnen welke vraag er gesteld zou zijn als een antwoord gegeven is. De Redemittel moeten echter ook zowel mondeling als schriftelijk vertaald kunnen worden van het Nederlands naar het Duits. Op de site [www.dirkvanwingerden.nl](http://www.dirkvanwingerden.nl) kunnen de leerlingen de Nederlands-Duitse versie van de Redemittel downloaden.

Met de papieren versie kunnen de leerlingen als volgt leren:

Lees de Redemittel aan paar keer aandachtig over. Dek nu de helft af, zodat je alleen de Nederlandse versie voor je hebt. Probeer mondeling of je de zinnen kunt vertalen. Controleer telkens of je het goed hebt. Herhaal de zinnen die je nog niet wist een paar keer hardop voor jezelf. In deze fase kun je ook vragen of iemand je mondeling overhoort.

Als je de zinnen kent, neem je weer alleen het Nederlands voor je en schrijf je de zinnen op een apart blad op. Controleer telkens of het goed is en schrijf bij een fout het woord in de goede vorm een paar keer op. Ook hierbij kun je iemand vragen een paar zinnen in het Nederlands voor te lezen, die jij dan in het Duits moet opschrijven. Controleer daarna (samen) of het goed is. Herhaal deze manier net zo lang, tot je alles kent.

De Redemittel kunnen ook op de computer in het woordjesoverhoorprogramma WRTS ([www.wrts.nl/](http://www.wrts.nl/)) gezet worden. Dit programma overhoort op verschillende manieren en geeft na een overhoring ook aan op welk niveau de stof beheerst wordt. Het grote voordeel is dat spellingfouten niet over het hoofd gezien worden, het programma objectief aangeeft hoe goed de stof wordt beheerst, het programma 24 uur per dag tijd heeft en... geen ruzie kan maken.



## Lernliste

De woordjes taan in het Arbeitsbuch altijd aan het eind van een hoofdstuk onder de naam Lernliste.

Het eerste deel van de Lernliste moet beheerst worden van het Nederlands naar het Duits en het tweede deel van het Duits naar het Nederlands. Als er een meervoudsvorm achter staat moet deze ook geleerd worden. De leerlingen kunnen deze woorden op dezelfde manier aanpakken als de Redemittel.

Dus:

Van papier leren en op papier schrijven of met een overhoorprogramma op de computer oefenen.

Vóór er een proefwerk gemaakt wordt, maken de leerlingen altijd een proeftoets in het Arbeitsbuch, de zgn. 'Zum Schluss'. De antwoorden daarvan worden in het schrift gezet, zodat de leerling thuis, als hij/zij geleerd heeft voor de toets, deze oefening nog eens kan maken.

Wanneer een leerling wat moeite heeft met het vak Duits kan in overleg met de docent extra oefening geboden worden.

Maar het is ook mogelijk om via diverse websites op de computer het Duits te verbeteren.

Op de sites [www.kindernetz.de](http://www.kindernetz.de) en [www.tivi.de](http://www.tivi.de) kun je jeugdjournalitems bekijken en beluisteren, korte tekenfilms zien en andere uitzendingen voor kinderen.

Ook is het heel goed om Duitse songs op te zoeken en te beluisteren met de tekst erbij.

Enkele mogelijkheden vind je bij [www.digischool.nl/duits](http://www.digischool.nl/duits). Op deze site vind je ook veel mogelijkheden om met Duits aan de slag te gaan

# Bijlage Frans

## Het leren van de vocabulaire/woordjes:

1. Om de betekenis van de woorden en de spelling van de Franse woorden te oefenen, maak je kaartjes met het Franse woord aan de ene kant en het Nederlandse woord aan de andere kant. Op die manier kun je de woorden f-n en later n-f leren. Om het leren nog makkelijker te maken kun je Franse mannelijke woorden in het blauw schrijven en de vrouwelijke in het rood.
2. Je kunt ook woorden oefenen op de site wrts.nl
3. Herhaal kort, maar vaak!